

S V I Z O V E

ŠOLSKI RAZGLEDI 1. OKTOBER 2005 ŠT. 15

Čestitamo

ob svetovnem dnevu učiteljev

S T R A N I

VIZ
SVIZ
SLOVENIJE

[uvodnik]

SVETOVNI DAN UČITELJEV

BRANIMIR ŠTRUKELJ,
glavni tajnik Sviza

5. oktober sta Mednarodna organizacija dela in Unesco leta 1994 razglasila za svetovni dan učiteljev, da bi poudarila pomen in vlogo 60 milijonov učiteljev, ki poučujejo približno milijardo otrok po vsem svetu. Na ta dan leta 1966 so bila v Parizu na posebni medvladni konferenci sprejeta Priporočila o statusu učiteljev, ki so izhajala iz ugotovitve, da učitelj odločilno vpliva na razvoj izobraževanja. Tako pomembno pripomore k razvoju človeka in sodobne družbe. Priporočila so nastala na podlagi Splošne deklaracije o človekovih pravicah, Deklaracije o otrokovih pravicah in Deklaracije Združenih narodov o uveljavljanju miru, medsebojnega spoštovanja in razumevanja med narodi. Glede na priporočila mora biti izobraževanje "od najzgodnejšega obdobja usmerjeno k celovitemu razvoju človekove osebnosti in utrjevanju spoštovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Pospesevati mora razumevanje, strpnost in prijateljstvo med narodi, med rasami in verskimi skupnostmi ter aktivno prispevati h kulturnemu, k družbenemu in gospodarskemu razvoju družbe." Ali bo šola sledila tem načelom, pa "je še zlasti odvisno od strokovne in pedagoške usposobljenosti učiteljskega kadra ter človeških kvalitete vsakega učitelja." In kar je za nas še posebno pomembno: "Učiteljske organizacije lahko bistveno pripomorejo k učinkovitosti izobraževanja in so med pomembnimi dejavniki pri določanju in oblikovanju šolske politike nasploh." Priporočila o statusu učiteljev predstavljajo temeljni mednarodni dokument, ki opredeljuje položaj učitelja, odgovornosti in pravice, povezane z njegovim delom, vrednotenje njegovega dela in vloge v družbi, delovne razmere, plačo in druge materialne dobrine v primerjavi z drugimi poklici, zato bi ga morali dobro poznati vsi učitelji. Poznati pa bi ga morali tudi vsi, ki odločajo o izobraževanju in o položaju učiteljev.

V letošnjem skupnem sporočilu so Unesco, Unicef in Mednarodna organizacija dela ob svetovnem dnevu učiteljev zapisali, da se zavedajo, da so za kakovostno izobraževanje odločilni kakovostni učitelji, s čimer so sicer povzeli del slogana Izobraževalne internacionale: Kakovostni učiteljice in učitelji za kakovostno izobraževanje: V znanju je moč! Ugotovitev je splošno priznana, ponavljajo jo mednarodne organizacije, izrekajo državniki in politiki doma in po svetu - in to zmeraj, ko govorijo o nujnem pogoju za uspešno prihodnost. Če bi sklepali iz teh spodbudnih izjav, bi pričakovali, da države izobraževanju res namenjajo zelo veliko pozornosti, da si prizadevajo za ugled in spoštovanje učiteljskega poklica, saj se zavedajo, da dobre šole ni brez dobrega učitelja. A resničnost je drugačna. Na svetu ne hodi v šolo 121 milijonov otrok, starejših od sedem let. Večina med njimi so deklice. V razvitih evropskih državah in v ZDA primanjkuje učiteljev, ker mladih ta poklic zaradi zahtevnosti in premajhne družbene veljave ne zanima. V ZDA v prvih petih letih zapusti učiteljski poklic 40 odstotkov mladih učiteljev. Poiščejo si boljše zaposlitev. V vzhodni Evropi so učitelji pogosto najslabše plačani med intelektualnimi poklici. V nekaterih delih Rusije učitelji niso prejeli plač že pol leta. V afriških državah, kjer so učni pogoji za učence in učitelje pogosto pod ravno človekovega dostojanstva - pogosto je v oddelkih po sto otrok, ki se prve črke učijo pisati v pesek - gre neprimerno več denarja za nakup orožja kot za izobraževanje. V Indiji učitelj zasluži dvajset dolarjev na mesec. Razglasitev 5. oktobra za svetovni dan učiteljev je koristna, ker - če ne drugega - ob povečani pozornosti javnosti omogoča potrkati na vest državnikov in jih vsako leto spomniti na zavezo, da bodo do leta 2015 vsi otroci na svetu deležni vsaj osnovnega izobraževanja. Žal je že zdaj jasno, da se to ne bo zgodilo, čeprav je pravica do izobraževanja ena temeljnih človekovih pravic.

Tako kot v drugih državah smo ob svetovnem dnevu učiteljev tudi v Sloveniji dolžni razmisliti, kakšna sta položaj in vloga učiteljic in učiteljev v naši državi. V prejšnjih letih ni bilo večje pozornosti ob 5. oktobru, kaj šele poglobljene javne razprave o položaju učiteljev. Bil bi prijetno presenečen, če bi - za razliko od preteklosti - predsednik države ali predsednik vlade ob tej priložnosti pripravila tiskovno konferenco, opozorila javnost na zahtevnost in odgovornosti učiteljskega poklica in se učiteljicam in učiteljem v imenu države zahvalila za opravljeno delo. Predvsem pa bi morali učitelji sami temeljito razmisliti o svojem položaju v družbi in si odgovoriti vsaj na vprašanje, ali sodelovati tudi pri oblikovanju šolske politike in aktivno vplivati na svoj položaj ali le strokovno korektno opravljati delo, ki nam je naloženo? Sam sem prepričan, da zgolj korektno opravljanje dela, ne da bi se kot posamezniki in kot skupina opredeljevali do šolske politike, socialnih vprašanj, do kršenja človekovih pravic in še zlasti do kršenja pravic otrok, lahko le zmanjša družbeno vlogo učiteljev in ugled poklica. In opredeljevanje do aktualnih vprašanj v slovenskem prostoru med drugim pomeni tudi opredelitev do predlaganih sprememb v trajanju študija za pridobitev naziva učitelj oziroma profesor; do ohranitve vloge mnenja učiteljskega zbora pri imenovanju ravnateljev; do predlogov o uveljavljanju zasebnega šolstva; do proračunskih sredstev za izobraževanje v prihodnjih dveh letih; do novega plačnega sistema; do napovedanih sprememb v davčni zakonodaji; do predlogov o zniževanju nadomestila za čas bolniške odsotnosti in podaljševanju delovne dobe.

V znanju
je moč!

viz

[v središču]

Ker je prav vsak dan ...

... dan učiteljev. Tudi letos bodo v več kot sto državah širom sveta spet še posebno slovesno oznamovali 5. oktober, ki je svetovni dan učiteljev. Tega dne leta 1966 so bila na posebni medvladni konferenci v organizaciji Unesca in Mednarodne organizacije dela sprejeta Priporočila o položaju učiteljev. V njih je beseda o pravicah in dolžnostih učiteljev, o položaju, ki bi ga glede na zahtevnost dela morali imeti v družbi, ter o odgovornosti posameznih vlad, ki bi morale učiteljem in njihovim organizacijam omogočiti sodelovanje pri odločanju o pomembnih vprašanjih, povezanih z izobraževanjem in izobraževalnim sistemom.

Letošnje praznovanje svetovnega dneva učiteljev, že dvanajsto zapored, poteka pod geslom Kakovostni učiteljice in učitelji za kakovostno izobraževanje - v

jejo in usposabljaajo tudi po končanem formalnem izobraževanju. To jim bo v pomoč pri njihovem vsakdanjem delu in pri ohranjanju najvišjih standardov, ki veljajo v učiteljskem poklicu.

Izobraževalna internacionala je prav o letošnjem praznovanju dneva učiteljev postavila tudi zahtevo, da bi morali učitelji imeti možnost dejavno sodelovati pri sprejemanju odločitev in razvoju izobraževalne politike, ki ureja tudi njihovo izobraževanje in profesionalni razvoj. Tudi v Svizu si želimo, da bi lahko aktivneje sodelovali pri snovanju sprememb, saj so v zadnjem času v šolstvu brez nas in celo brez naše vednosti sprejeli kar nekaj pomembnih odločitev.

Kakovost izobraževanja je najbolj odvisna od tega, kako dobro so izobraženi učitelji. Posamezne vlade se tega (še?)

obraževanje učiteljev bi moralo biti tudi v prihodnje organizirano sistemsko enotno za osnovno in srednjo šolo ter skupaj trajati pet let.

Ta predlog smo podprli tudi v Svizu. Razlogov je precej - rešitev z dvostopenjskim študijem bi lahko znova pripeljala do ločevanja učiteljev glede na to, katero stopnjo so končali. Tako bi se verjetno spet vzpostavila delitev na osnovno in srednješolske učitelje. Nekaj podobnega smo v Sloveniji v preteklosti že poznali, a pred več kot dvema desetletjema ob soglašanju strokovne in politične javnosti tudi odpravili. Vračanje v preteklost z vpeljevanjem dvostopenjskega študija pa verjetno ne bi pozitivno vplivalo niti na ugled (in posledično plačilo) učiteljskega poklica.

Medtem ko marsikje v Evropi in po svetu primanjkuje učiteljic in učiteljev (celo slabo usposobljenih), se pri nas spoprijemamo s povsem nasprotno težavo. Učiteljev imamo zaenkrat še dovolj, čez nekaj let pa jih bo verjetno celo preveč. Že v tem šolskem letu je zlasti na poklicnih in strokovnih šolah prišlo do presežkov. Glede na črnogled napovedi o rodnosti se lahko v nekaj letih zgodi podobno tudi v drugih vzgojno-izobraževalnih zavodih. Petletni študij učiteljev se tako zdi vse boljša rešitev. V Sloveniji torej v prihodnje ne bomo potrebovali ogromno učiteljev, a prihodnji učitelji in učiteljice bi v petih letih študija usvojili dovolj znanja in spretnosti, da bi lahko kakovostno opravljali svoje poslanstvo. Poleg tega bi se lahko naučili vse tisto, za kar zdaj pogosto potarnajo, da jim primanjkuje. V zadnjem času je spet vse bolj izpostavljeno (ne)znanje o nasilju v šolah in spoprijemanju z njim. Upajmo, da bodo opozorila Sviza o nasilju v šolah pripomogla k večji osveščenosti javnosti, da nasilje je težava in da slovenski učitelji in učiteljice potrebujejo čim več znanja tudi o tem. V znanju je namreč moč!

znanju je moč! Geslo je zelo, celo zelo primerno ter aktualno v našem prostoru v trenutku, ko poteka prenova visokega šolstva po bolonjskih načelih. Govori namreč o tem, da moramo učiteljem zagotoviti najboljše možno izobraževanje in usposabljanje še preden vstopijo v učilnico. Kakovost izobraževanja učiteljev namreč pomembno in dolgoročno vpliva na kakovost izobraževanja in izobraževalnega sistema. Začetno izobraževanje in usposabljanje učiteljev je pred nastopom učiteljske službe je izjemno pomembno, saj učitelji takrat dobijo temeljno teoretično znanje o vsem, kar bodo potrebovali pozneje pri delu. Prav tako je pomembno, da se učitelji lahko izobražu-

ne zavedajo in si na račun kratkoročnih prihrankov z zaposlovanjem slabo usposobljenih učiteljev povzročajo dolgotrajno škodo. Tudi pri nas se ob napovedani spremembi pedagoških študijev po načelih bolonjske deklaracije poraja precej vprašanj. Eno od pglavitnih je, kako naj bo urejeno izobraževanje učiteljev po novem. Glede na to, da bo študij drugih smeri urejen stopenjsko (v trajanju 3 + 2 ali 4 +1), so se iskale podobne rešitve (in se še iščejo) tudi za preново pedagoškega študija. Vseeno so nekateri strokovnjaki predlagali odklik od predvidenega splošnega vzorca študija in za pedagoški poklic kot reguliran poklic svetovali nekoliko drugačno rešitev. Iz-

[pogajanja]

Od mentorja do svetnika

Na ponovnih pogajanjih po počitnicah so pogajalci namenili pozornost Uredbi o napredovanju javnih uslužbencev v plačne razrede. Sindikat in vladi ne uspe preseči razlik v razumevanju napredovanja v nazive. V Svizu trdno zagovarjamo stališče, da mora napredovanje v nazive potekati tako kot do zdaj: da posameznik napreduje takoj, ko izpolni pogoje za pridobitev višjega naziva. Zagovarjamo tudi, da mora biti napredovanje v nazive ovrednoteno bolje kot v "horizontalne" plačne razrede, ker je bistveno zahtevnejše. Vladna stran se do tega ni jasno opredelila, iz česar lahko sklepamo, da ima namen do zdaj uveljavljen način napredovanja v nazive poslabšati (znižati, začasnopoljšati ali oboje).

Na enem od sklopov pogajanj sredi septembra letos je prišlo do ostrega spora zaradi zahteve sindikatov, da se o izhodiščni plači in regresu za letni do-

pust za leti 2006 in 2007 pogajamo ločeno od pogajanj za kolektivno pogodbo za javni sektor (KPJS). To velja tudi za pogajanja o pokojninskih premijah Zaprttega vzajemnega pokojninskega sklada za javne uslužbence. Vlada vztraja, da

se moramo o izhodiščni plači, regresu in pokojninskih premijah dogovoriti v sklopu pogajanj za KPJS, kar je absurdno, saj KPJS še ni sprejet in tudi ni mogoče predvideti, kdaj bo. Sindikati so že napovedali, da je zanje razjasnitev te dileme ključna in da pričakujejo, da bo vlada odstopila od nerazumnega predloga.

Na zadnjem krogu pogajanj je bilo v ospredju zelo pomembno vprašanje o naboru orientacijskih delovnih mest. Vlada in nekateri sindikati so se začeli nagibati k predlogu, da bi v KPJS določili le osnovna delovna mesta, ne pa tudi nazivov. To bi pomenilo, da bi bilo v KPJS umeščeno delovno mesto učitelja, ne pa tudi nazivi mentor, svetovalec in svetnik. Slednji bi dobili svoje mesto v kolektivni pogodbi za vzgojo in izobraževanje. Sviz se do predlagane spremembe še ni dokončno opredelil.

[novicenovicenovicenovicenovicenovicenovicenovicenovicenovicenovice]

12. september 2005 * Ljubljana

21. seja komisije za merjenje delovnega časa učiteljev v osnovni šoli

Kratek povzetek dozdajšnjega dela delovne skupine lahko preberete v rubriki Aktualno.

15. september 2005 * Ljubljana

7. seja Programskega sveta za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje

Člani sveta so se na seji seznanili s končnim poročilom o javnem razpisu za zbiranje in sofinanciranje programov za profesionalni razvoj strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Obravnavali so tudi pobude in pripombe za spremembe in dopolnitve Pravilnika o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

15. september 2005 * Ljubljana

Posvet predsednic in predsednikov območnih odborov Sviza

Predsednice in predsedniki Svizovih območnih odborov so na posvetu govorili o aktualnem dogajanju v preteklem obdobju. Seznanili so se s potekom pogajanj za sklenitev kolektivne pogodbe za javni sektor v zadnjih nekaj krogih ter glavnimi poudarki s sestanka Sviza s šolskim ministrom tik pred začetkom novega šolskega leta. Precej časa je bilo namenjenega tudi ustanavljanju konfederacije sindikatov javnega sektorja ter organizaciji dogodka ob 5. oktobru, svetovnem dnevu učiteljev.

17.-20. september 2005 * Malta

Posvet o socialnem dialogu

Na Malti so se na tridnevem posvetu o socialnem dialogu zbrali predsedniki in generalni sekretarji učiteljskih sindikatov iz desetih držav, ki so lani postale članice Evropske unije. Posvet je vodil generalni sekretar ETUCE (Odbor evropskih sindikatov v izobraževanju) Martin Römer v sodelovanju z ETUI (European Tra-

de Union Institute). Na posvetu je bilo 27 udeležencev, med njimi tudi glavni tajnik Sviza. Seznanili so se s pravnimi podlagami za socialni dialog v EU, ki je tudi v - sicer še ne sprejeti - Evropski ustavni pogodbi opredeljen kot eden od temeljnih načinov za urejanje odnosov v Uniji. Seznanili so se tudi z analizo vprašalnika o položaju in načinih organizacije socialnega dialoga v posameznih evropskih državah. Razlika med starimi in novimi članicami EU je najbolj izrazita pri uresničevanju dogovorjenega, saj v novih članicah delodajalci in oblasti precej pogosto kršijo dogovore v posve-tovalnih telesih in ne spoštujejo podpisanih kolektivnih pogodb. Udeleženci posveta so razpravljali še o uresničevanju evropskih usmeritev na nacionalni ravni - vlade socialnih partnerjev po navadi ne obveščajo o prevzetih obveznostih. ETUCE ima na tem področju izjemno pomembno vlogo, saj sindikate člane seznanja s temi obveznostmi.

23.-24. september 2005 * Novi Sad

Strokovni obisk predstavnikov Sviza pri vojvodinskem šolskem sindikatu

Sindikat prosvetnih delavcev Vojvodine je predstavnike Sviza povabil na obisk sindikata ter k sodelovanju na izobraževalnem seminarju za sindikalne zaupnike. Glavni tajnik Sviza Branimir Štrukelj je vojvodinskim kolegom predstavil naše izkušnje s pogajanjmi o kolektivnih pogodbah, Jelka Velički, predsednica območnega odbora Velenje, pa slovenski osnovnošolski sistem ter njegove reforme v zadnjih letih. Na seminarju so sodelovali tudi predstavniki sekretariata za izobraževanje in kulturo za področje Vojvodine.

30. september-1. oktober 2005 * Varšava

Konferenca o socialnem dialogu v izobraževanju

Približno sto udeležencev iz večine evropskih držav je na konferenci Kako okrepiti socialni dialog v izobraževalnem sektorju razpravljalo o položaju šolskih sindikatov pri pogajanjih in usklajevanjih, o socialnem dialogu v izobraževanju, o napredku pri pogajanjih in usklajevanju sindikatov s posameznimi vladami ter o ciljih in prihodnjih pričakovanjih.

Konfederacija

► **Uresničenje enega od strateških ciljev, opredeljenih na zadnji Svizovi skupščini, je vse bliže. Predstavniki Sviza so skupaj s še štirimi sindikati javnega sektorja po nekajmesečnem intenzivnem delu pripravili predlog statuta konfederacije sindikatov javnega sektorja. V delovni skupini so poleg Svizovih predstavnikov sodelovali še Sindikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, Policijski sindikat Slovenije, Sindikat delavcev v zdravstveni negi Slovenije in Neodvisni sindikat delavcev Ljubljanske univerze.**

V omenjenih petih sindikatih je več kot sedemdeset odstotkov vseh sindikalno organiziranih zaposlenih v javnem sektorju.

Med glavnimi prednostmi Svizovega sodelovanja v konfederaciji je ta, da bo usklajevanje med sindikati različnih dejavnosti lažje, bolj organizirano in nadzorovano ter učinkovitejše. Delovanje konfederacije sindikatov javnega sektorja bo politično neodvisno in bo temeljilo na Listini o človekovih pravicah, Evropski ustavni pogodbi ter Ustavi Republike Slovenije, na konvencijah Mednarodne organizacije dela in Evropski socialni listini. Med pomembnejšimi načeli delovanja konfederacije sta socialni dialog in usklajevanje interesov socialnih partnerjev. V statutu konfederacije pa je zapisano še, da bo medsebojna solidarnost osnova odnosov med sindikati, vključ-

nimi v konfederaciji.

Konfederacija sindikatov javnega sektorja se bo trudila zagotavljati čim boljši materialni in socialni položaj javnih uslužbencev, članov konfederacije, se zavzemala za zaščito sindikalnih pravic in sindikalne svobode ter spoštovanje človekovih pravic in delovanje pravne države. Zastopala in uveljavljala bo dogovorjene skupne interese sindikatov, včlanjenih v konfederacijo. Med pomembnejšimi cilji delovanja konfederacije pa je tudi sodelovanje z drugimi sindikati in konfederacijami na državni in mednarodni ravni ter izobraževanje članov in izdajanje različnih publikacij.

Najvišji organ konfederacije sindikatov javnega sektorja predstavlja kongres, ki se bo sestajal vsaka štiri leta. Predvidoma naj bi imel 160 do 190 delegatov, določal pa bo strateške cilje in programske usmeritve konfederacije ter volil njena delovna telesa in predsednika. Najvišji organ konfederacije, ki bo deloval v obdobju med dvema kongresoma, je konferenca konfederacije. Imel bo približno od 40 do 50 članov in bo v skladu s sklepi kongresa sprejemal stališča in odločitve o poglavitnih vprašanjih. Odločal bo o podpisovanju kolektivnih pogodb, sporazumov in dogovorov, ki so v interesu članov konfederacije, ter odlo-

čal tudi o drugih pomembnih vprašanjih. Delo konfederacije med kongresoma bo operativno vodilo predsedstvo, ki ga sestavljajo po en predstavnik vsakega sindikata, člana konfederacije, ter generalni sekretar. Predsedstvo bo sprejemalo programe dela konfederacije in letni finančni načrt ter imenovalo delovna telesa in komisije predsedstva. Sodelovalo bo v postopkih socialnega dialoga in sprejemalo stališča ter predloge k zakonom. Med člani predsedstva bodo na kongresu izvolili predsednika konfederacije, medtem ko bo podpredsednika izmed svojih članov imenovalo predsedstvo samo.

O pridružitvi Sviza konfederaciji bodo na glasovanju, ki bo izpeljano kmalu, odločali sindikalni zaupniki in zaupnice. Za vključitev bo potrebna njihova dvotretjinska podpora.

[mednarodno]

V kanadski provinci Saskatchewan je njihovo združenje učiteljev v počastitev Svetovnega dneva učiteljev pripravilo daljši pohod. Poleg učiteljic in učiteljev so se ga udeležili tudi člani izvršilnega odbora ter strokovne službe sindikata, univerzitetni profesorji, tehnično osebje iz šol in lokalni politiki. Ob druženju s kolegi na svežem zraku so pohod izkoristili tudi za zbiranje prostovoljnih prispevkov za raziskovalni projekt o možnostih vpljave novih oblik in metod učenja v poučevanje. Prijetno rekreacijo so dopolnili s koristnimi 4.000 dolarji (približno 670.000 tolarjev) prispevkov.

Nova ugodnost za Svizove člane

Sviz je s podjetjem Diners Club sklenil pogodbo o izdaji posebne Diners Club kartice le za člane Sviza. Člani bodo lahko pridobili plačilno-kreditno kartico pod posebno ugodnimi pogoji brez odvečnih administrativnih ovir. O dodatnih ugodnostih se z Diners Clubom še dogovarjamo, med njimi pa bosta zagotovo t. i. revolving financiranje in možnost brezobrestnih nakupov na obroke. Prve kartice s svojevrstnimi ugodnostmi bodo izdane že v začetku prihodnjega leta.

SVIZOV SVETOVALNI TELEFON ZA ŽRTVE NASILJA

01 244 09 18 torek od 16. do 18. ure • četrtek od 16. do 18. ure

[aktualno]

Dopolnjevanje delovne obveznosti strokovnih delavcev v šolah

Delovna skupina, v kateri sodelujejo predstavniki Sviza in ravnatelji osnovnih šol, se je od lanske jeseni poglobljeno ukvarjala s tem, kako enotno in v skladu z veljavno zakonodajo urediti dopolnjevanje delovne obveznosti strokovnih delavcev šolah. V delo je bilo vloženo ogromno zamisli, časa in energije.

Pri oblikovanju predloga je skupina izhajala iz šolske prakse, določil šolske in delovne zakonodaje ter primerjave z ureditvijo učiteljeve letne obveznosti v nekaterih evropskih državah. Letos spomladi je bil predlog meril za določanje letne delovne obveznosti pripravljen. Potrdili so ga pristojni organi Sviza, nato pa je bil pred počitnicami posredovan na Mi-

nistrstvo za šolstvo in šport z željo, da bi se le-to opredelilo o njegovi vsebini.

Predlog upošteva določila Zakona o delovnih razmerjih, Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI), Kolektivne pogodbe za gospodarske dejavnosti, Kolektivne pogodbe za dejavnost vzgoje in izobraževanja v RS in tudi pravilnike, ki jih sprejema minister, če so vsaj delno povezani z organizacijo dela na šoli, delovnim časom, normativi in standardi ter pravicami zaposlenih.

Na sestanku s Svizom konec avgusta letos je ministrstvo predlog zavrnilo z že večkrat slišanimi odklonilnimi odgovori o avtonomiji šol, diskrecijski pravici ravnateljev.

Na ministrstvu menijo, da so določila ZOFVI zadosten in ustrezen okvir za urejanje delovne obveznosti. Na srečanju smo slišali vsaj obljubo, da bomo še septembra prejeli pisni odgovor, kar se je tudi uresničilo.

Delovna skupina se je na sestanku sredi septembra letos odločila, da bo pri svojem predlogu vztrajala in predlagala organom Sviza, da se ga najprimernejše predstavi zainteresirani javnosti. Tako je predlagano, da naj se v prihodnjih tednih pripravi širši posvet s predstavitvijo predloga, v razpravi naj se zbere in uredi pripombe o predlogu. Če so ustrezne, naj se jih vanj uvrsti, nato pa naj se predlog ponudi šolam.

IRENA LIPOVEC

[pravnapisarnapravnapisarnapravnapisarnapravnapisarnapravnapisarna]

UPRAVLJANJE ZAVODOV V KULTURI

Piše TONE SELIŠKAR

V skladu s 75. členom Ustave RS delavci zavoda sodelujejo pri upravljanju gospodarskih družb in zavodih na način in pod pogoji, ki jih določa zakon. Zakonodajalec je tako pooblaščen, da uredi način in pogoje sodelovanja delavcev pri upravljanju. Pri tem lahko posameznim kategorijam zaposlenih prizna širši ali ožji obseg pravic, če je razlikovanje objektivno utemeljeno in skladno umeščeno v obstoječi pravni sistem in če z njim niso kršene temeljne človekove pravice, zlasti pravica do enakosti pred zakonom (14. člen Ustave RS). V tej določbi so zajete tudi negospodarske organizacije, vključno z javnimi zavodi, ki opravljajo javno službo na področju vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, športa, zdravstva, socialnega varstva in drugih podobnih dejavnosti.

Zakon o zavodih v 29. členu kogentno določa tripartitno sestavo svetov zavodov in drugih kolegijskih organov upravljanja zavodov, v katerih sodelujejo predstavniki ustanovitelja, predstavniki delavcev zavoda in predstavniki uporabnikov ali zainteresirane javnosti.

V skladu s to določbo zavod upravlja svet ali drug kolegijski organ upravljanja. Svet zavoda sestavljajo predstavniki ustanovitelja, predstavniki delavcev, ki opravljajo dejavnost, za katero je zavod ustanovljen, ter predstavniki uporabnikov ali zainteresirane javnosti.

Sestava, način imenovanja oziroma izvolitve članov, trajanje mandata in pristojnosti sveta se določijo z zakonom ali aktom o ustanovitvi oziroma s statutom ali pravili zavoda. V tretjem odstavku 29. člena pa zakon o zavodih določa, da se sestava, način imenovanja oziroma izvolitve članov, trajanje mandata in pristojnosti sveta zavoda določijo z zakonom ali aktom o ustanovitvi oziroma s statutom ali pravili zavoda.

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 96/2002, v nadaljevanju ZUJIK), ki ga je državni zbor sprejel novembra leta 2002, veljati pa je začel 29. novembra istega leta, pa je v 42. členu sestavo sveta zavoda določil drugače, kot to določa Zakon o zavodih. Kot organe javnega zavoda v 32. členu opredeljuje poleg direktorja še svet in strokovni svet. Sestava sveta javnega zavoda je določena v 42. členu, ki pravi, da svet sestavljajo le predstavniki ustanovitelja, ki jih izmed strokovnjakov s področja dela javnega zavoda, financ in pravnih zadev imenuje ustanovitelj, ne pa tudi predstavniki zaposlenih.

Iz obsega in vsebine nalog sveta javnega zavoda (opredeljene so v 2. odst. 42. člena ZUJIK) lahko razberemo, da je zakonodajalec pri opredelitvi nalog sveta zavoda v ZUJIK po vsebini povsem sledil določilom Zakona o zavodih. Ne glede na obseg in vsebino nalog sveta zavoda pa je zakonodajalec v ZUJIK uredil sestavo organa, ki te naloge izvršuje drugače in v nasprotju s kogentnim določilom Zakona o zavodih, ki opredeljuje tripartitno sestavo zavoda. V svetu zavoda s področja kulture tako ni predstavnikov delavcev.

Tripartitna sestava sveta zavoda je glede na določilo Zakona o zavodih obvezna in svet zavoda, v katerem ne bi bilo predstavnikov zaposlenih, tako ne more legalno odločati. Tudi sicer za javne zavode s področja kulture ne velja nobena posebnost v upravljanju zavodov ali drugi tehtni razlogi, ki bi opravičevali, da zaposleni ali predstavniki zaposlenih ne sodelujejo v organih zavoda tako kakor pri drugih javnih zavodih - vrtcih, šolah ipd. Le tako bi jim bila zagotovljena z Ustavo RS določena pravica do sodelovanja pri upravljanju.

Sviz je na podlagi omenjenih ugotovitev vložil zahtevo za začetek postopka presoje ustavnosti in zakonitosti navedenih določil Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo.

[predstavitvi **predstavitvi** predstavitvi **predstavitvi** predstavitvi **predstavitvi**]

OBMOČNI ODBOR BELA KRAJINA

Tatjana Zupancič

Območni odbor Bela krajina spada po številu članov med manjše odbore. Približno 450 članic in članov prihaja z osnovnih šol Stari trg, Vinica, Dragatuš, Loka Črnomelj, Mirana Jarca Črnomelj, Podzemelj, Semič, Metlika, iz dveh vrtcev v Metliki in v Črnomlju, s šole za otroke s posebnimi potrebami v Črnomlju in iz Srednje šole Črnomelj.

Sedež našega območnega odbora je na osnovni šoli Mirana Jarca v Črnomlju, kjer je zaposlena tudi Nada Kozan, ki skrbno vodi finančne zadeve.

Sindikalni zaupniki se srečamo večkrat na leto v osnovni šoli Mirana Jarca, uspešno pa se pogovarjamo tudi po elektronski pošti. Zavedamo se pomembnosti informiranosti in sodelovanja. Zaupniki se redno udeležujejo seminarjev, ki jih organizira Sviz Slovenije.

Veliko pozornosti namenjamo izmenjavi izkušenj, uresničevanju kolektivnih pogodb v zavodih in zaščiti delavcev. Naš odbor je podelil tudi nekaj kreditov za izobraževanje, letos pa bomo podelili tudi koncesijo za študij.

Članom v skladu s finančnimi možnostmi in Pravilnikom o solidarnostnih in finančnih pomočeh ponujamo pomoč v obliki nepovratnih sredstev. Člani imajo tudi pravico do brezplačnega pravnega zastopanja pred organi v zavodu in pred sodišči. Območje nima svojega pravника, zato se večkrat obrnemo na Svizove strokovne delavce za pravne zadeve.

Počitniška stanovanja so za člane zmeraj bolj zanimiva, prijav je vedno več, kot je na voljo prostih terminov.

Solidarnost je bila in je temeljno vodilo našega območnega odbora. Letos smo uspešno izpeljali dobrodelno akcijo za otroke, žrtve cunamija v jugovzhodni Aziji. V zavodih so se člani množično odzvali in kupili smo opremo za učilnico.

Julija letos smo povabili v Belo krajino območne odbore Slovenije. Vabilu se je odzvalo več kot sto sindikalnih zaupnikov. Obenem je potekal tudi neformalni sestanek ravnateljev belokranjskih šol z glavnim tajnikom. Srečanje je bilo zelo uspešno.

Svetovni dan učiteljev bomo oznamovali v Metliki 3. oktobra, ko nas bo obiskal tudi glavni tajnik Sviza Branimir Štrukelj. Po njegovem nagovoru bo sledil kulturni program in potem družabno srečanje pedagoških delavcev Bele krajine.

V prihodnje nameravamo navezati še tesnejše stike z drugimi območji, saj se zavedamo pomembnosti izmenjave izkušenj. Zavedamo se tudi, da članstvo v Svizu zagotavlja večjo varnost in spoštovanje pravic, ki izhajajo iz dela. Zastarelo pojmovanje sindikalnega dela in posmehovanje našim prizadevanjem pri oblikovanju Kolektivne pogodbe bo gotovo izgubilo ostrino takrat, ko se bodo zaposleni začeli srečevati s problematiko tehnoloških presežkov kot posledico padca rodnosti in ukinjanja šol ali programov.

OBMOČNI ODBOR TREBNJE

Vera Gognjavec

Območni odbor Trebnje spada med manjše odbore. Ima 342 članov iz šestih zavodov, večina so zaposleni v osnovnih šolah in vrtcih. Več kot 95 odstotkov članov je včlanjenih v Sviz že od same ustanovitve sindikata.

Od 15. maja leta 1996 vodim območni odbor Trebnje Vera Gognjavec. Zaposlena sem na osnovni šoli Trebnje, kjer je tudi sedež našega območnega odbora. Poučujem zgodovino in geografijo. Delovanje območnega odbora je pred mojim nastopom funkcije za nekaj časa zamrlo. Treba ga je bilo ponovno organizirati, s čimer je bilo kar precej dela - od prijave na občini do odprtja računa pri banki in podobnih nalog. Območni odbor Trebnje sedaj vodim že drugi mandat.

Medtem se je po zavodih zamenjalo kar nekaj sindikalnih zaupnic in zaupnikov. Kljub temu je delo potekalo brez večjih težav. S sindikalnimi zaupniki se srečujemo štirikrat na leto. Sestanke običajno organiziramo po sejah Glavnega odbora Sviza, da se zaupniki seznanijo z novimi informacijami, ki so pomembne za vse člane.

Sindikalni zaupniki na našem območju smo Vera Gognjavec, Tadeja Jaklič (OŠ Veliki Gaber), Andrej Lenartič (OŠ Mirna), Nataša Bracar (OŠ Šentrupert), Bojana Gregorčič (OŠ Mokronog) in Radojka Udovič (VVZ Trebnje). Finančne zadeve ureja Izidora Kozolc.

Na območju smo že večkrat skušali pripraviti skupen izlet, a nam doslej, žal, to še ni uspelo. Največ težav pri tem nam povzročajo različni interesi in težko uskladjivi termin ter različna organiziranost dela na šolah. V prihodnje bomo še naprej skušali najti skupen cilj izleta in se uskladiti glede terminov.

Vsako leto razdelimo počitniške termine za letovanje v Svizovih stanovanjih. Odziv članov ni velik, prednost pri dodelitvi termina pa imajo družine s šoloobveznimi otroki.

V območnem odboru Trebnje smo svojim članom podelili tri povratne kredite za dodatno izobraževanje ali za študij ob delu. Letos bo Sviz prvič podelil subvencioniran kredit.

Območje nima svoje pravne službe, zato se za pomoč velikokrat obrnemo na Svizove strokovne sodelavce. Ti nam pomagajo po svojih najboljših močeh in kolikor hitro je le mogoče. Za pravni nasvet pa smo prosili že tudi pravno službo območnega odbora Novo mesto. Glede na veliko povpraševanje po pravni pomoči menimo, da bi na Glavnem odboru Sviza lahko zaposlili še kakšnega pravnika.

Zaradi številnih prošenj posameznih zavodov, da jim "kronično" primanjkuje denarja za različne dejavnosti, smo na sestanku območja sklenili, da bomo vsako leto nakazali nekaj denarja sindikatom zavoda. Ta denar sindikati zavodov porabijo za strokovne ekskurzije, letoletne in kulturne prireditve, nakup različnih kart, rekreacijo in za izobraževanje svojih članov ter tudi za solidarnostne pomoči.

Območni odbor Trebnje je zmeraj in bo še naprej podprl vse dejavnosti in akcije Glavnega odbora Sviza Slovenije. Tako tudi zdaj pozdravljamo krvodajalsko akcijo učiteljev ob svetovnem dnevu učiteljev.

Zavedamo se, da je treba na območju opraviti še veliko dela. S skupnimi močmi nam bo to počasi tudi uspelo. Člani območnega odbora nameravamo spomladi obiskati sedež Sviza v Ljubljani.

Naj ob praznovanju 5. oktobra - svetovnega dneva učiteljev - zaželim vsem kolegicam in kolegom, da bi svoje delo še naprej opravljali strokovno, odgovorno in z veliko dobre volje.

[mednarodno mednarodno mednarodno mednarodno mednarodno mednarodno]

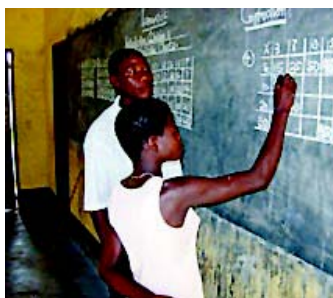

Svetovni dan učiteljev praznujejo v mnogih državah sveta, vendar v vsaki po svoje. V Afganistanu, denimo, ga bodo letos oznamovali sploh prvič, na Tajvanu pa je priznan celo kot državni praznik.

DANSKA

Danski sindikat DLF je lani ob svetovnem dnevu učiteljev v sodelovanju z nevladno organizacijo pripravil akcijo zbiranja sredstev za poseben šolski projekt v južni Afriki za otroke, katerih starši so umrli zaradi aidsa, ali pa so sami okuženi z virusom HIV. Denar so zbirali s prodajo jabolk učiteljem, in sicer so dobili po 20 danskih kron (približno 650 tolarjev) za eno jabolko. Učitelji so se množično odzvali in kupili več kot 6.500 jabolk. Tako je sindikatu uspelo zbrati 133.278 kron ali približno 4,26 milijona tolarjev. Zbrani denar so namenili za dodatno izobraževanje in usposabljanje učiteljev, da bi le-ti znali pomagati otrokom v težavah. Šole so opremili tudi z novimi učnimi pripomočki ter v sklopu projekta zaposlili tudi šolskega psihologa, ki je v pomoč učiteljem pri njihovem delu z revnimi, občutljivimi in psihično zelo ranljivimi otroki s tistega področja.

Tudi letos ob 5. oktobru v danskem sindikatu pripravljajo podobno akcijo, le da bodo tokrat prodajali pepermintove bonbone v škatlicah, oblikovanih posebej za to priložnost. Cena bo prav tako 20 kron. Z zbranim denarjem nameravajo 350 učiteljem v severni Gani omogočiti strokovno spopolnjevanje in dodatno izobraževanje o novih metodah poučevanja. Akcijo bodo tudi tokrat izpeljali s pomočjo danske nevladne organizacije ter v sodelovanju z ganskim učiteljskim sindikatom.

KANADA

Praznovanje svetovnega dneva učiteljev ima dolgo tradicijo tudi v Kanadi. Kanadska federacija učiteljev vsako leto ob svetovnem dnevu učiteljev o praznovanju tega dneva obvesti javnost, zmeraj pa pripravi tudi prav posebno akcijo. Tako so leta 2000 predstavili svojo prenovljeno spletno stran. Leto pozneje so na njej objavili praznične voščilnice ter povabili otroke, naj si jih natisnejo, vanje napišejo nekaj lepih besed in jih ob prazniku podarijo učiteljicam in učiteljem. Leta 2002 so skupaj s kanadsko pošto pripravili posebno pošto znamko v počastitev svetovnega dneva učiteljev in predstavili tudi prvo številko revije za svoje člane. Lani so v Kanadski federaciji učite-

ljev pripravili tudi posebno raziskavo o francoski manjšini v Kanadi in prav na tiskovni konferenci ob svetovnem dnevu učiteljev javnosti predstavili izsledke. Lokalna izpostava sindikata je organizirala zbiranje knjig za šolsko knjižnico na odročnem severnem delu države. Uspešno jim je zbrati več kot 2.000 novih knjig.

Kanadski sindikat za letošnji 5. oktober pripravlja dan odprtih vrat njihovega sedeža. Na obisk bodo povabili učiteljice in učitelje, ravnatelje, politike in druge, ki se kakor koli ukvarjajo z izobraževanjem. Spodbudili jih bodo, da bodo darovali v sklad za pomoč prizadetim med nedavnim divjanjem orkana Katrina v ZDA.

AVSTRALIJA

Tudi v deželi "tam doli" vsako leto obeležujejo svetovni dan učiteljev. Praznujejo pa ga vedno zadnji petek v oktobru (letos bo to 28. oktobra). Razlog za to ni v časovni razliki, pač pa v šolskih počitnicah, ki jih imajo na začetku oktobra. Avstralski učiteljski sindikat za letos pripravlja množična zborovanja, na katerih bodo opozarjali na to, kako pomembno je kakovostno izobraževanje učiteljev.

MONTSERRAT in MONGOLIJA

Pred leti so v Montserratu - na otoku v Malih Antilih v Karibskem morju - in Mongoliji izdali posebne poštne znamke v počastitev svetovnega dneva učiteljev.

